

MESAJUL

tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU

adresat

Conferinţei naţionale a scriitorilor

Stimaţi tovarăşi,

Imi face plăcere să adresez Conferinţei naţionale a scriitorilor — eveniment de seamă în viaţa social-politică a ţării — precum şi tuturor scriitorilor din patria noastră — poeţi, prozatori, dramaturgi, critici — în numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat şi al guvernului, precum şi al meu personal, un salut calduros şi cele mai bune urări.

Conferinţa dumneavoastră are loc în condiţiile cînd întregul popor, strîns unit în jurul partidului, a trecut la înlăptuirea prevederilor celui de-al VII-lea plan cincinal, a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului. Vă sînt cunoscute, de asemenea, rezultatele obţinute în înlăptuirea cincinalului 1976 — 1980 în domeniul dezvoltării economico-sociale a României. Atît despre marile realizări dobîndite în ultimii 5 ani, cit şi despre prevederile şi obiectivele noului plan de dezvoltare a României în anii 1981 — 1985 s-a vorbit pe larg la Congresul consiliilor oamenilor muncii, ca şi la recenta plenară a Comitetului central al partidului şi în plenara Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste.

Putem spune că în decursul acestor ani România a parcurs o nouă şi importantă etapă istorică în dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a societăţii, în sporirea bogăţiei naţionale, în ridicarea bunăstării şi a gradului de civilizaţie a întregului popor, în înlăptuirea Programului partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a ţării spre comunism. S-a demonstrat, cu putere, că tot ceea ce înlăptuim în România socialistă, scopul suprem al politicii partidului, esenţa însăşi a noii societăţi pe care o edificăm sînt bunăstarea, demnitatea şi fericirea omului, manifestarea plenară a personalităţii sale, strălucirea şi măreţia patriei, întărirea independenţei şi suveranităţii ei naţionale.

Partidul a acţionat şi acţionează, de asemenea, consecvent pentru perfecţionarea conducerii ştiinţifice a societăţii, a relaţiilor de producţie şi sociale, pentru adîncirea democraţiei socialiste, creîndu-se un cadru larg de participare nemijlocită a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, la elaborarea şi înlăptuirea politicii de construcţie socialistă, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăţi. Cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii — la care au participat peste 11.000 de delegaţi — a constituit o puternică manifestare a democraţiei noastre muncitoreşti, socialiste, cel mai larg şi reprezentativ forum al oamenilor muncii din industrie, transporturi, construcţii, circulaţia mărfurilor şi finanţe, o expresie elocventă a rolului clasei muncitoare, clasa conducătoare a societăţii, care, în alianţă cu ţărănimea, cu intelectualitatea, cu toţi oamenii muncii, hotărăşte asupra viitorului ţării, acţionează cu toată fermitatea pentru înlăptuirea măreţului Program al partidului. Democraţia noastră muncitorească, socialistă îşi confirmă cu tot mai multă pregnanţă superioritatea, asigurînd exercitarea reală şi plenară a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, egalitatea deplină între toţi cetăţenii patriei, fără deosebire de naţionalitate, făurirea conştiinţei de către masele populare a propriului lor destin — a viitorului socialist şi comunist al României.

În cadrul dezvoltării generale a ţării, un puternic avînt cunosc ştiinţa, învăţămîntul, cultura, arta — factori esenţiali ai asigurării progresului multilateral al patriei, ai edificării cu succes a noii orînduiri. Societatea socialistă pe care o edifi-

căm asigură tuturor oamenilor condiții optime pentru pregătirea profesională, pentru însușirea cuceririlor științei și culturii, pentru dobândirea unui larg orizont de cunoaștere și înțelegere, pentru îmbogățirea continuă a vieții lor spirituale. O expresie puternică a acestor realități o constituie marea mișcare cultural-educativă de masă, Festivalul național „Cintarea României”, ajunsă astăzi la cea de-a treia ediție. Îmbinând organic, într-o concepție armonioasă, activitatea în producție și activitatea cultural-educativă și artistică, Festivalul „Cintarea României” s-a afirmat tot mai mult ca o amplă manifestare a muncii și creației socialiste, cadru larg de manifestare a talentelor creatoare ale poporului, de participare intensă a oamenilor muncii la viața spirituală nouă a țării. Este o nouă confirmare a faptului că tot ce s-a făurit mai de preț pe aceste meleaguri — atît în domeniul material, cit și în cel al vieții spirituale, al culturii și artei, este rezultatul luptei, muncii, gîndirii și simțirii poporului, al strădanilor sale pentru progres și o viață mai bună. Acestor creații, anii socialismului le-au redat întreaga strălucire, ridicindu-le pe un plan superior și îmbogățindu-le necontenit cu noi și noi valori.

Partidul și statul nostru acționează pentru ca toate mijloacele cultural-educative de care dispune societatea să slujească marelui țel al făuririi unui om cu adevărat nou, animat de concepția revoluționară a partidului nostru, luptător neobosit pentru fericirea poporului, devotat trup și suflet cauzei socialismului și comunismului în patria noastră. Aceasta se reflectă în felul în care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, participă la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, în rezultatele deosebite pe care le obțin în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Stimați tovarăși,

În cadrul operei istorice pe care o înfăptuiește poporul nostru, literatura și arta ocupă un loc de seamă. Putem afirma că literatura română, ca și cea a naționalităților conlocuitoare din țara noastră s-au îmbogățit în ultimii ani cu noi lucrări de toate genurile, inspirate din realitățile de astăzi ale țării, din patosul uriașei activități constructive a poporului. În ultimii cinci ani au fost editate aproape 5.000 de volume de literatură originală contemporană. Numeroase din aceste cărți au abordat probleme importante ale transformării revoluționare a societății noastre, ale edificării socialismului în România. Aflindu-ne însă la Conferința națională a scriitorilor — chemată să analizeze atît realizările, cit și minusurile creației literare — nu putem să nu menționăm că, în ce privește oglindirea și abordarea problemelor esențiale ale dezvoltării României socialiste, unii scriitori rămîn încă datori față de societate, față de popor. Pe ansamblu, putem spune că literatura noastră nouă joacă un rol important în dezvoltarea vieții spirituale a țării, în formarea și educarea socialistă a oamenilor muncii. De aceea doresc să adresez participanților la conferință, tuturor scriitorilor — prozatori, poeți, critici, dramaturgi, români, maghiari, germani, sirbi și de alte naționalități — cele mai calde felicitări pentru activitatea pusă în slujba înfloririi culturii socialiste a României, precum și urarea de tot mai mari succese și împliniri în activitatea viitoare.

După cum cunoașteți, în cincinalul actual ne-am propus ca obiectiv fundamental trecerea la realizarea unei calități noi, superioare în toate domeniile de activitate — și acest lucru este valabil și pentru literatură. Dorim o literatură profund angajată în lupta poporului pentru o viață mai bună și prosperă, pentru construirea socialismului și comunismului, o literatură militantă, revoluționară, care să oglindească eroismul și elanul creator ale poporului și să însuflețească masele populare în opera istorică pe care o înfăptuiesc astăzi pe pămîntul României, sub conducerea partidului, și care să redca convingător și emoționant fizionomia omului de astăzi, eliberat de exploatare și asuprire, care își făurește în mod conștient propriul viitor fericit.

Literatura și arta noastră trebuie să se situeze pe pozițiile socialismului științific, ale materialismului dialectic și istoric, care permite înțelegerea justă a fenomenelor din natură și societate, a legităților obiective ale dezvoltării sociale, ale mersului nostru înainte pe calca progresului material și spiritual, slujirea neabătută a tot ceea ce este nou și înaintat în practica și gîndirea socială ale României socialiste.

Sprijinind puternic noul, creația literar-artistică trebuie să ia, totodată, poziție fermă față de fenomenele negative din viața societății, față de concepțiile învechite, perimate, care nu mai corespund idealurilor și cerințelor noastre de azi, să combată atitudinile înapoiate, orice manifestare de natură să ducă la degradarea ființei umane, la înjosirea omului, a demnității sale. Oglindind mărețele victorii obținute de poporul nostru pe drumul luminos al socia-

ismului, literatura noastră nu trebuie să ocolească nici unele neajunsuri existente încă în societatea noastră ; situându-se pe poziții revoluționare, ea trebuie să militeze pentru perfecționarea continuă a organizării și conducerii societății, pentru ridicarea pe trepte tot mai înalte a vieții și muncii socialiste a poporului. Esențial este însă ca toți creatorii de artă să înțeleagă și să redea în mod realist procesul istoric ireversibil al înaintării țării pe calea socialismului și comunismului, cu eforturile ce mai trebuie încă depuse pentru învingerea și depășirea tuturor greutăților ce ne mai stau în cale, pentru înflorirea continuă a scumpei noastre patrii. Aceasta impune cunoașterea profundă a realităților societății, înțelegerea justă a cerințelor și legităților obiective ale dezvoltării sociale.

Artă și literatura contemporană trebuie să păstreze și să dezvolte specificul național al culturii noastre realizat de-a lungul anilor prin înțelepciunea și talentul creator ale poporului, să fie — cum spunea poetul — „suflet din sufletul neamului“. Să ne amintim cât de frumos și cât de convingător susținea marele Eminescu acest postulat : „Nici o literatură puternică și sănătoasă, capabilă să determine spiritul unui popor, nu poate exista decît determinată ea însăși, la rîndul ei, de spiritul aceluia popor, întemeiată adică pe baza largă a geniului național“.

Preocupându-ne de măreția prezentului să nu uităm nici gloria trecutului de luptă pentru libertate și neatințare a poporului nostru. Iată de ce este necesar să fie reflectată mai larg în literatură marea epopee istorică a luptelor purtate de poporul român, de-a lungul a secole și milenii, pentru apărarea ființei naționale și gleei strămoșești, a limbii și culturii, a libertății și independenței patriei. Prin aceasta literatura mobilizează și însuflețește și mai puternic masele celor ce muncesc în făurirea istoriei de astăzi a țării, în înălțarea minunatului edificiu al socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Cultivarea patriotismului, a dragostei fierbinți față de țară și popor constituie una din îndatoririle cele mai nobile ale literaturii și artei. Patria — cu trecutul ei glorios, cu prezentul său socialist, cu viitorul său de aur, cum îl dorea Eminescu — este și rămîne veșnic o generoasă temă de inspirație pentru scriitori. Apare, de aceea, cu totul de neînțeles părerea că poezia politică, patriotică nu mai este de actualitate, că tema dragostei față de patrie și popor, literatura închinată României socialiste nu mai oferă destule resurse pentru o creație de înalt nivel artistic și de profund ecou în rîndul cititorilor. Or, este clar că astăzi, mai mult ca oricînd, poezii pot găsi subiecte de inspirație de mare forță de vibrație în realitățile noi ale țării, în lupta și victoriile poporului român constructor al socialismului, în viața nouă, liberă, demnă și clocotitoare pe care o trăiește națiunea noastră, ca și în aspirațiile ei spre înfăptuirea visului de aur — comunismul. „Construcția socialismului — afirma scriitorul și criticul George Călinescu — este pentru noi o problemă națională și a solicitat scriitorului să fie un magistral inovator la fapte de ridicare a civilizației materiale și a culturii poporului român este de a face apel la patriotismul său“.

Ca să redea convingător viața și preocupările oamenilor, scriitorul, creatorul de artă trebuie să le trăiască el însuși în modul cel mai intim, să păstreze o permanentă legătură cu poporul, să cunoască și să se identifice cu modul său de a trăi și gândi. Numai astfel el va putea oglindi veridic marile schimbări produse în societate, ca și în conștiința oamenilor. Pentru a putea cunoaște și prețui mai bine marile eforturi constructive ale poporului, scriitorul trebuie să participe activ la viața țării, să trăiască efectiv în clocotul uriașei activități pe care o desfășoară națiunea noastră. El trebuie să ia parte activă la viața publică, obștească, să-și aducă contribuția la marca operă de înnoire socialistă a României — așa cum, la timpul lor, scriitorii remarcabili din trecut s-au aflat întotdeauna în miezul luptei pentru progres, pentru libertate și independență a patriei, pentru împlinirea celor mai arzătoare aspirații ale poporului. De asemenea, este necesar ca scriitorii să lucreze într-un domeniu concret al activității sociale, să aibă un loc de muncă asigurat, atît pentru realizarea autonomiei lor materiale, cît și pentru o organică integrare în viața societății.

O evoluție pozitivă au cunoscut la noi, în ultimii ani, istoria și critica literară, activitatea în domeniul teoriei estetice marxiste, materializată într-o serie de lucrări și studii valoroase. Totodată, trebuie spus că în activitatea criticii literare există încă neajunsuri serioase, care trebuie să fie abordate și analizate cu răspundere în cadrul conferinței. Critica literară nu-și îndeplinește în suficientă măsură rolul ce-i revine în promovarea literaturii de valoare, în imprimarea unui spirit cu adevărat revoluționar, patriotic în creația artistică, nu ia poziție fermă împotriva acelor romane, piese de teatru, poezii care, prin conținutul lor de idei și prin forma artistică, nu corespund cerințelor educării și formării omului societății noastre noi, exigențelor edificării unei vieți spirituale sănătoase, care

să slujească, într-adevăr, înobilării omului. În critica noastră mai dăinuie încă un spirit căldut, de grup, slabă exigență ideologică și chiar artistică — toate acestea împiedicând prezentarea și analizarea cu obiectivitate a creației literar-artistice.

Critica literară trebuie, în primul rând, să fie un instrument exigent de analiză a creației artistice și de orientare a ei în spiritul concepției științifice, materialist-dialectice a partidului nostru. Ea trebuie să promoveze în mod cel mai ferm o literatură angajată, pătrunsă de un autentic spirit revoluționar, de idealurile nobile ale umanismului nou al societății noastre. În același timp, critica trebuie să ia poziție hotărâtă față de ideile și orientările greșite din anumite lucrări literare, inclusiv împotriva tendințelor de a imita unele „mode” trecătoare din alte țări, care n-au nici o contingență cu realitățile noastre, cu specificul național.

O importanță deosebită trebuie să acorde critica literară valorificării moștenirii culturale a trecutului. Punind în valoare tot ceea ce s-a creat mai înainte de-a lungul anilor în domeniul literaturii și artei, să pornim de la criteriile științifice ale materialismului dialectic și istoric, evidențiind orientarea creației, felul în care ea a reflectat ideile timpului, cerințele obiective ale dezvoltării societății în perioada respectivă. Trebuie să promovăm în critică o delimitare netă față de curentele de idei retrograde, reacționare din unele lucrări literare, precum și față de unele laturi negative ale activității și creației unor personalități cu caracter contradictoriu din istoria culturii noastre. Numai așa critica literară poate contribui la reliefarea a ceea ce este un adevărat prețios în bogata noastră moștenire literară, își poate aduce contribuția la dezvoltarea continuă a patrimoniului nostru cultural.

O importanță deosebită pentru stimularea și orientarea creației literar-artistice are dezvoltarea unui climat de înaltă principialitate și exigență comunistă, a unei atmosfere de colegialitate și respect reciproc în întreaga viață a Uniunii scriitorilor. Principiile eticii și moralei socialiste, ale conviețuirii sociale, valabile pentru toți cetățenii țării, trebuie să fie cu atât mai mult aplicate și respectate în relațiile dintre scriitori, dintre creatorii de artă, ținând seama că ei sînt chemați să promoveze și să cultive prin chiar operele lor aceste principii. În viața scriitoricească trebuie să domine un spirit de muncă avansat, excluzându-se cu desăvîrșire disputele și atacurile personale neprincipiale, spiritul de grup, profund dăună-

Scrisoarea adresată tovarășului de Conferința națională

Participanții la Conferința națională a scriitorilor — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, aparținînd tuturor generațiilor — se folosesc și de acest prilej pentru a-și mărturisi adîncă recunoștință pentru grija și prețuirea cu care sînt cinstite de către partid, de către dumneavoastră personal, strădaniile lor pe tărîmuri creșterii literaturii române.

Conferința a analizat, cu înaltă principialitate comunistă, împlinirile și nerealizările creației și vieții literare în ultimii patru ani, ceea ce s-a făcut pentru mai buna cunoaștere a realității și intensificarea legăturilor cu făuritorii de bunuri materiale. Discuțiile pe marginea dării de seamă a Consiliului Uniunii scriitorilor, a Tezelor Conferinței naționale, a Programului dezvoltării literaturii contemporane au arătat limpede preocuparea slujitorilor condeielui de a reflecta mai cuprinzător și mai profund în operele lor lupta de veacuri a poporului nostru pentru păstrarea ființei naționale și pentru dreptate socială, eroismul cotidian al constructorilor socialismului, viitorul de aur al patriei. Această preocupare statornică, înaripată de îndemnul și indicațiile neprețuite pe care ni le-ați dat în atitea rînduri, a dus la succesele incontestabile înregistrate în poezie, proză, dramaturgie, literatură pentru copii și tineret, critică și istorie literară, în domeniul traducerilor, în activitatea publicistică. Literatura și-a îndeplinit astfel, în bună măsură, vocația de formare și modelare a conștiințelor în spiritul umanismului revoluționar.

O condiție hotărîtoare a acestui bilanț rodnic o constituie climatul prielnic în care se desfășoară viața spirituală în țara noastră, libertatea de creație care stimulează înflorirea nestîmînită a tuturor talentelor reale, unite în efortul nobil de a ridica literatura la înălțimea faptelor săvîrșite pe marile șantiere ale socialismului. Știm că acest climat, instaurat după Congresul al IX-lea al partidului, vi se datorează